

Pannenwahl: Berlijners opnieuw naar de stembus

Spreekende Duitse woorden #6

Columns - 29 november 2022 - Auteur: Inge Jooris

Wat een blamage! De uitslag van de Berlijnse superverkiezingszondag op 26 september 2021 wordt nietig verklaard. Die dag vonden er verkiezingen plaats voor de deelstaat Berlijn, de districtsverkiezingen, de federale (landelijke) verkiezingen en een referendum voor de onteigening van grote woningcorporaties. Zij worden mede verantwoordelijk gesteld voor de hoge woningprijzen in de Duitse hoofdstad. De organisatie van deze verkiezingen op zich was al een helse opdracht, maar daar kwam ook nog eens de marathon van Berlijn bij. Het centrum van de stad was op vele plaatsen afgesloten en de koeriers van stembiljetten konden maar moeilijk hun weg vinden.

Gevolg: *Pannenwahl!* Een chaotische stemgang met onjuiste, ontbrekende of haastig gekopieerde stembiljetten, te weinig stembussen, de tijdelijke sluiting van stembureaus en lange rijen met wachttijden van soms meerdere uren. In sommige van de 2256 kiesdistricten waren de kiezers na 18.00 uur nog aan het stemmen. Dat is een probleem, want rond die tijd sijpelen de eerste prognoses door en die beïnvloeden het stemgedrag.

Dat dit Berlijn moet overkomen, de stad die al te kampen heeft met een disfunctioneel imago, de miljoenenhoofdstad van Duitsland, het land met de grootste EU-economie dat zich positioneert als democratische voorloper, dat tart natuurlijk alle verbeelding. Op sociale media valt te lezen: "Knoeiërs, afgang, bananenrepubliek".

Het oordeel van het Verfassungsgerichtshof, het Constitutioneel Hof van Berlijn, was dan ook bikkelhard: "Ernstige systematische tekortkomingen bij de voorbereiding van de verkiezingen en organisatorische nalatigheid van de verantwoordelijke autoriteiten." De rechters stellen dat de grondwettelijke normen alleen gewaarborgd kunnen worden door de Berlijnse deelstaatverkiezingen volledig ongeldig te verklaren. En bedrukt voegen ze toe: "Dit is een unieke gebeurtenis in de geschiedenis van de verkiezingen in de

Bondsrepubliek Duitsland". De verkiezingen voor het Huis van Afgevaardigden moeten binnen 90 dagen volledig worden overgedaan. De datum zou 12 februari worden.

Eerder heeft de Bondsdag, het Duitse parlement, beslist dat de verkiezingen voor zijn verkozenen ook opnieuw moeten, vreemd genoeg in slechts een kwart van de kiesdistricten. Alsof er voor dit ene stembiljet in alle andere kiesdistricten minder een probleem was. Op die manier hopen de regeringspartijen in de Bondsdag dat het nieuwe resultaat de bestaande evenwichten niet verstoort. Tot groot ongenoegen van de oppositiepartijen. Een volledige herverkiezing kan nieuwe opportuniteiten creëren. Het is mogelijk dat de oppositie deze beslissing alsnog zal aanvechten voor het Constitutioneel Hof in Karlsruhe.

Duitsers houden van creatief zijn met taal. In deze rubriek belicht de Vlaamse Inge Jooris creatieve woordvondsten uit de Duitse actualiteit. Vandaag de *Pannwahl*, over de slecht georganiseerde verkiezingen in Berlijn, die opnieuw moeten worden gehouden.

De *Pannwahl* wordt de voorheen regerende rood-groene minderheid in de deelstaat Berlijn aangewreven. Niet dat het hen schaadt. Volgens de meest recente peiling 'Berlin Trend' staan de Groenen op kop met 22 procent, net voor de christendemocraten met 21 procent en de sociaaldemocraten met 19 procent. Daarna volgen die Linke met 11 procent. Voor de liberalen is het afwachten of ze nog wel de kiesdrempel halen.

Met deze resultaten kan de huidige meerderheid van SPD, Bündnis 90/Die Grünen en die Linke in de deelstaat Berlijn gewoon worden verdergezet. Eigenlijk voorspellen de peilingen haast een kopie van de ongeldig verklaarde verkiezingen van 14 maanden geleden. De oppositiepartijen profiteren voorlopig dus nog niet van de nakende herverkiezing.

Waar het wel om spant: na de *Pannwahl* eindigde de SPD nog voor de Groenen, nu dreigen de Groenen haasje-over te springen.

Voor *leading women* Franziska Giffey (SPD) en Bettina Jarasch (Groenen) wordt de herhalingsverkiezing (niet: nieuwe verkiezing) een *Gratwanderung*, spitsroeden lopen. Tot de nieuwe verkiezingsdatum moeten ze sowieso samen verder en de kans dat ze na de verkiezingen opnieuw samen de meerderheid uitmaken is groot. Hoe kunnen ze campagne voeren en zich van elkaar onderscheiden zonder tegelijkertijd de regering in twijfel te trekken?

Regerend burgemeester Giffey toonde zich alvast strijdvaardig op het SPD-partijcongres: "Er zijn er een paar die denken dat we het misschien niet halen. Ik zal je één ding vertellen: misschien wordt het feest zelfs groter."

Haar retoriek maakt duidelijk: de campagne is begonnen. Hoewel de politici samen wijselijk besloten hebben dat ze pas op 2 januari de straten optrekken, en niet zoals gebruikelijk zeven weken voor de verkiezingen. Ze zijn zich ervan bewust dat het verkiezingsdebacle niet zo fraai overkomt en de schrik zit er in dat heel wat mensen niet meer bereid zullen zijn om te gaan stemmen.

Wat vaststaat: een tweede blamage kan Berlijn zich niet veroorloven. Ze smijten er dan ook een pak middelen tegenaan: 39 miljoen euro. Om voldoende verkiezingsmedewerkers aan te trekken, is de vergoeding verhoogd naar 240 euro.

De herhalingsverkiezingen vinden plaats midden februari, putje winter. De laatste weken circuleren er heel wat berichten over mogelijke black-outs, zeker als de gasreserves leegraken en de Franse kerncentrales blijven kwakkelen. God of wie dan ook verhoede dat Murphy net die dag de stekker eruit trekt en zo een nieuwe *Pannewahl* veroorzaakt.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/52278/pannenwahl-berlijners-opnieuw-naar-de-stembus>